

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR Ning
YANGI O'ZBEKISTON
RIVOJIGA TA'SIRI

Xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiyasi to'plami

21 IYUN

2023

**RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING YANGI O'ZBEKISTON
RIVOJIGA TA'SIRI**

**ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА РАЗВИТИЕ
НОВОГО УЗБЕКИСТАНА**

**IMPACT OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE DEVELOPMENT
OF NEW UZBEKISTAN**

Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plami

JUNE 21, 2023
KOKAND UNIVERSITY

"O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lif tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" O'zbekiston Respublika Prezidentining 5847-sonli Farmonida ko'zda tutilgan vazifalardan biri – ilmiy izlanish yutuklarini amaliyatga joriy etish yo'li bilan fan sohalarini rivojlantirish, ya'ni xalqaro ilmiy hamjamiyatda e'tirof etilishiga xizmat qilishdir. Shu va boshqa tegishli farmonlarda va qarorlarda belgilangan vazifalarini amalga oshirish maqsadida 2023 yil 21-iyun kuni Qo'qon universiteti "Raqamli texnologiyalar va matematika" kafedrasi "Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri" mavzusidagi xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plamini e'lon qiladi

MAS'UL MUHARRIR

Zahidov G'ofurjon Erkinovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

TAHRIRIYAT HAY'ATI

G'ulomov Saidahrор Saidahmedovich – iqtisodiyot fanlari doktori, akademik;

Ahmedov Durbek Qudratillayevich - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Mahmudov Nosir Mahmudovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Butaboyev Muhammadjon - iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Islamov Anvar Ashirkulovich - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent;

Ruziev Shohruzbek Ravshan o'g'li - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Mulaydinov Farxod Murotovich – Qo'qon universiteti, Raqamli texnologiyalar va matematika kafedrasi mudiri

Texnik muharrir – Solidjonov Dilyorjon Zoirjon o'g'li

Ta'lif sifati yangi O'zbekiston taraqqiyotini yanada yuksaltirishning muhim omili / Raqamli texnologiyalarning Yangi O'zbekiston rivojiga ta'siri xalqaro ilmiy-amaliy konferensiyasi to'plami. Kokand university, 2023 yil 21 iyun, - «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi» 2023.

© Matn. Mualliflar, 2023.

© Kokand university, 2023.

© «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», original maket, 2023.

72	SANOAT KORXONALARI UCHUN BULUTLI YECHIMLAR - Mulaydinov Farxod Murotovich	309-316
73	RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA KORXONA STRATEGIYASI - Urishев Baxtiyor Abdusamatovich, Hojiyev Ixtiyor Bahodirjon o'g'li	317-322
74	ХИЗМАТ КЎРСАТИШ КОРХОНАЛАРИНИНГ ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТИДА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ - Худайбердиева Наргиза Низомиддин қизи	323-327
75	RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING TILGA TA'SIRI: RETRONIMLAR - Xolmonova Sadoqat Abdubanno耶vna	328-332
76	ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSİYA TEXNOLOGIYALARINING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI - Abdullaev Akhrorjon Axadjon o'g'li	333-338
77	МОДЕЛЬ РАСПОЗНАЮЩИХ ОПЕРАТОРОВ, ОСНОВАННЫХ НА ПОСТРОЕНИИ ДВУМЕРНЫХ ПОРОГОВЫХ ПРАВИЛ - Н. М. Мирзаев, Ф.Ф. Мелиев	339-343
78	PUFAKHALI SARALASH ALGORITMI VA UNING PYTHONDA IFODALANISHI - Jumakulov Abdumannon Kodirjonovich	344-348
79	ZILZILA SABABLARI VA UNING OQIBATLARI - Xoldarov Xatamjon Mo'ydinovich	349-353
80	XIZMAT KO'RSATUVCHI KOMPANIYALARDA SUN'YI INTELLEKTDAN FOYDALANISH - A.O.Tillavoldiyev	354-357
81	TURISTIK MAHSULOTLAR VA XIZMATLAR MOHIYATIGA YONDASHUVLAR VA ULARNI DIVERSIFIKATSİYALASH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI - Sultonova Yulduzxon Kamoldinovna	358-362
82	XORIJY TIL SIFATIDA INGLIZ TILINI O'RGANISH UCHUN ENG YAXSHI ELEKTRON MANBALAR - Dilyorjon Solidjonov	363-365
83	TADBIRKORLIK SUB'EKTALARINI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ORQALI RIVOJLANTIRISH - Rustam Tohirov Solijonovich	366-370

**ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING MUAMMOLARI VA
YECHIMLARI****Abdullaev Akhrorjon Axadjon o'g'li**

Qo'qon Universiteti Iqtisodiyot yo'nalishi 3-kurs talabasi

ahrorjon1611@gmail.com

Annotatsiya: Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) biz bilan muloqot qilish, ishslash va axborotdan foydalanish usullarini inqilob qildi. Biroq, ular yangi muammolar va qiyinchiliklarni ham keltirib chiqaradi. Ushbu maqola zamonaviy AKT muammolari va yechimlarini ularning shaxsiy hayot, xavfsizlik, bandlik, ta'lif va ijtimoiy o'zaro munosabatlar kabi jamiyatning turli jabhalariga ta'sirini tahlil qilish orqali o'rganishga qaratilgan. Maqolada zamonaviy AKT bilan bog'liq asosiy muammolar aniqlangan va ularni hal qilish uchun potentsial echimlar taklif etilgan. Bular ma'lumotlarni himoya qilish qonunlarini takomillashtirish, kiberxavfsizlik choralarini kuchaytirish, barcha yoshdag'i shaxslar uchun raqamli savodxonlik va malaka oshirish dasturlarini ilgari surish, onlayn muloqotda axloqiy xulq-atvorni rag'batlantirish va texnologiyalardan mas'uliyatli foydalanish madaniyatini oshirishni o'z ichiga oladi. Bugungi dunyoda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) hayotimizning ajralmas qismiga aylandi. AKTdan foydalanishning ortib borishi bilan bir qator muammolarni hal qilish kerak. Ushbu maqolada zamonaviy AKT bilan bog'liq muammolar va echimlar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: AKT, texnologiya, rivojlanish, kiberxavfsizlik, raqamli savodxonlik, AI, IoT, bigdata.

Kirish

Bugungi dunyoda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari kundalik hayotimizning ajralmas qismiga aylandi. Ular bizning muloqot qilish, ishslash, o'rganish va hatto o'zimizni ko'ngil ochish uslubimizda inqilob qildi. Texnologiyaning rivojlanishi bizga yashin tezligida ma'lumotlarga oson kirish va almashish imkonini berdi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) paydo bo'lishi bilan biz hozir har qachongidan ham ko'proq bog'langan dunyoda yashayapmiz. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) biz bilan muloqot qilish va axborotga kirish usullarini inqilob qildi. Smartfonlar, noutbuklar va ijtimoiy tarmoqlar paydo bo'lishi bilan biz endi butun dunyo bo'ylab odamlar bilan bog'lanishimiz, real vaqt rejimida ma'lumot almashishimiz va cheksiz bilim oqimiga kirishimiz mumkin. Biroq, bu texnologiyalar o'zlarini bilan birga hal qilinishi kerak bo'lgan bir qator muammolarni ham olib keldi.

Zamonaviy AKT sohalari xilma-xil va doimo rivojlanib bormoqda. Ba'zi asosiy hududlarga quyidagilar kiradi:

1. Bulutli hisoblash: Bulutli hisoblash mahalliy server yoki shaxsiy kompyuterdan foydalanish o'rni ma'lumotlarni saqlash, boshqarish va qayta ishlash uchun internetda joylashgan masofaviy serverlardan foydalanishni bildiradi. Ushbu texnologiya ma'lumotlarni saqlash va dasturiy ilovalarga kirishning tejamkor usulini taqdim etish orqali korxonalar qanday ishlashini inqilob qildi.
2. Sun'iy intellekt: Sun'iy intellekt (AI) - nutqni aniqlash, qaror qabul qilish, tilni tarjima qilish va hokazo kabi odatda inson aql-zakovati talab qilinadigan vazifalarni bajara oladigan aqli mashinalarni yaratish bilan shug'ullanadigan kompyuter fanining bir bo'limi. AI keng tarqalgan bo'lib qo'llaniladi. sog'liqni saqlash, moliya, transport, ta'lim va boshqalar kabi turli sohalar.
3. Narsalar interneti: Narsalar interneti (IoT) aqli telefonlar, aqli uy jihozlari, sensorlar bilan o'rnatilgan transport vositalari kabi jismoniy qurilmalar tarmog'iga ishora qiladi, bu ularga inson aralashuvisz internet orqali bir-biri bilan muloqot qilish imkonini beradi. IoT avtomatlashtirish va masofadan boshqarishni yoqish orqali aqli uyalar va shaharlarni inqilob qildi.
4. Kiberxavfsizlik: Texnologiyadan foydalanishning ortishi bilan buzg'unchilik, zararli dasturlarga hujumlar, identifikatorlarni o'g'irlash va hokazolar kabi kibertahdidlar ko'paymoqda. Kiberxavfsizlik maxfiy ma'lumotlarni ruxsatsiz kirish yoki hujumlardan himoya qilish uchun texnologiyalar va choralardan foydalanishni o'z ichiga oladi.
5. Katta ma'lumotlar: Katta ma'lumotlar qayta ishlash va tahlil qilish uchun ilg'or vositalarni talab qiladigan katta hajmdagi tuzilgan yoki tuzilmagan ma'lumotlarni anglatadi. Katta ma'lumotlar tahlili korxonalarga samarali marketing strategiyalarini yaratish uchun ishlatilishi mumkin bo'lgan mijozlarning xatti-harakatlari haqida tushunchaga ega bo'lishga yordam beradi.
6. Virtual haqiqat va kengaytirilgan haqiqat: Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR) foydalanuvchilarga real dunyoda kompyuter tomonidan yaratilgan muhitlar yoki ob'ektlar bilan o'zaro aloqa qilish imkonini beruvchi immersiv texnologiyalardir. Ular o'yin, ta'lim va o'yin-kulgida keng qo'llaniladi.
7. Mobil hisoblash: Mobil kompyuterlar internetga kirish va turli vazifalarni bajarish uchun smartfonlar, planshetlar va noutbuklar kabi mobil qurilmalardan foydalanishni bildiradi. Bu masofaviy ishslash imkoniyatini yaratdi va korxonalarga o'z mijozlari va mijozlari bilan doimo aloqada bo'lish imkonini berdi.

Asosiy qism

Zamonaviy AKT bilan bog'liq eng muhim muammolardan biri bu shaxsiy hayot masalasidir. Internetda juda ko'p shaxsiy ma'lumotlar almashish bilan birga, shaxsiy ma'lumotlarni o'g'irlash, kiberbullying va onlayn ta'qibning boshqa shakllari xavfi mavjud. Bundan tashqari, kompaniyalar ko'pincha o'z foydalanuvchilari haqida ularning roziligesiz yoki bilmagan holda katta hajmdagi ma'lumotlarni to'playdilar.

1-muammo: Kiberxavfsizlik

Zamonaviy AKT bilan bog'liq eng katta muammolardan biri bu kiberxavfsizlikdir. Raqamli platformalardan foydalanish ortib borishi bilan kiberhujumlar xavfi ortadi. Kiberjinoyatchilar shaxsiy ma'lumotlar, moliyaviy ma'lumotlar va intellektual mulk kabi nozik ma'lumotlarni o'g'irlashlari mumkin. Bu moliyaviy yo'qotishlarga va obro'ga putur etkazadi.

Yechim: Ushbu muammoni hal qilish uchun jismoniy shaxslar va tashkilotlar o'zlarining raqamli aktivlarini himoya qilish choralarini ko'rishlari kerak. Bunga kuchli parollardan foydalanish, dasturiy ta'minot va antivirus dasturlarini muntazam yangilab turish, havolalarni bosish yoki noma'lum manbalardan fayllarni yuklab olishda ehtiyoj bo'lish kiradi.

2-muammo: Raqamli bo'linish

Zamonaviy AKT bilan bog'liq yana bir muammo raqamli tafovutdir. Raqamli tafovut texnologiyaga ega bo'lganlar va foydalana olmaydiganlar o'rtasidagi tafovutni anglatadi. Bu ta'lim, bandlik va ijtimoiy o'zaro munosabatlar uchun tengsiz imkoniyatlar yaratishi mumkin.

Yechim: Hukumatlar yetarli darajada xizmat ko'rsatilmagan hududlarda texnologiyadan arzon foydalanishni ta'minlash orqali raqamli tafovutni bartaraf etishga harakat qilishlari kerak. Bundan tashqari, tashkilotlar odamlarga texnologiyadan samarali foydalanishni o'rganishga yordam beradigan raqamli savodxonlik dasturlarini yaratishga e'tibor qaratishlari kerak.

3-muammo: Giyohvandlik

Ijtimoiy tarmoqlar va boshqa onlayn platformalardan foydalanish ortib borishi bilan giyohvandlik haqida xavotirlar kuchaymoqda. Odamlar o'zlarining qurilmalari yoki ijtimoiy media platformalariga qaram bo'lib qolishlari mumkin, bu esa ruhiy salomatlik va mahsuldorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Yechim: Ushbu muammoni hal qilish uchun odamlar o'z qurilmalaridan foydalanishni yodda tutishlari kerak. Ular ekran vaqtini cheklashlari va jismoniy mashqlar yoki oila va do'stlar bilan vaqt o'tkazish kabi oflayn harakatlarga ustuvor ahamiyat berishlari kerak.

4-muammo: Maxfiylik

Maxfiylik zamonaviy AKT bilan bog'liq yana bir muhim muammodir. Onlaynda baham ko'rilgan shaxsiy ma'lumotlar miqdori bilan shaxsni o'g'irlash va kiberjinoyatning boshqa shakllari xavfi mavjud.

Yechim: Maxfiylikni himoya qilish uchun odamlar internetda baham ko'rgan narsalaridan ehtiyyot bo'lishlari kerak. Shuningdek, ular ijtimoiy media platformalarida maxfiylik sozlamalaridan foydalanishlari va shaxsiy ma'lumotlarni noma'lum manbalar bilan baham ko'rishdan qochishlari kerak. Tashkilotlar kuchli xavfsizlik choralarini qo'llash orqali mijozlar ma'lumotlarini himoya qilish choralarini ko'rishlari kerak.

Yana bir muammo - texnologiyaga ega bo'lganlar va foydalana olmaydiganlar o'rtasidagi raqamli tafovut. Ushbu bo'linishni Internetga ulanish cheklangan yoki umuman mavjud bo'limgan qishloq joylarida ko'rish mumkin. Buni kam ta'minlangan jamoalarda ham ko'rish mumkin, bu erda odamlar qimmat qurilmalar yoki internet rejalarini sotib olishga qodir emaslar.

Bundan tashqari, zamonaviy AKT odamlar diqqatini muhim vazifalarga qaratish o'rniga doimiy ravishda o'z telefonlari va ijtimoiy tarmoqlardagi akkauntlarini tekshiradigan chalg'itish madaniyatiga olib keldi. Bu mahsuldarlik darajasining pasayishi va hatto tashvish va depressiya kabi ruhiy salomatlik muammolari bilan bog'liq.

Biroq, bu muammolarni hal qilish usullari mavjud. Birinchidan, hukumatlar internetda shaxslarning shaxsiy daxlsizligini himoya qiluvchi va kompaniyalarning shaxsiy ma'lumotlarni to'plashi va ulardan foydalanishini tartibga soluvchi qonunlar qabul qilishi mumkin. Ikkinchidan, arzon internet rejalarini yoki jamoat markazlarini texnologiyadan bepul foydalanish imkoniyatini taqdim etish orqali raqamli tafovutni bartaraf etishga harakat qilish kerak.

Va nihoyat, odamlar ekran vaqtini cheklash va o'zlarini uchun chegaralarni belgilash orqali texnologiyadan foydalanishlari uchun mas'uliyatni o'z zimmalariga olishlari mumkin. Shuningdek, ular texnologiyaga qaramlikdan xalos bo'lishga yordam berish uchun ongni rivojlantirish dasturlari yoki raqamli detoks dasturlari kabi manbalarni izlashlari mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, zamonaviy AKT hayotimizga bir qancha afzallikkarni keltirdi, biroq ular hal qilinishi kerak bo'lgan muammolarni ham keltirib chiqarmoqda. Ushbu muammolarni hal qilish uchun choralar ko'rish orqali biz texnologiya hayotimizda ijobiy kuch bo'lib xizmat qilishini ta'minlashimiz mumkin. Hukumatlar, tashkilotlar va shaxslar xavfsiz va xavfsiz raqamli muhitni yaratish uchun birgalikda harakat qilishlari kerak.

Zamonaviy AKT ko'plab foyda keltirgan bo'lsa-da, hal qilinishi kerak bo'lgan bir qancha muammolarni ham keltirib chiqardi. Internetda maxfiylik huquqlarini himoya qiluvchi qonunlarni qabul qilish, jamoat dasturlari orqali raqamli tafovutni bartaraf etish va texnologiyalardan mas'uliyatli foydalanishni rag'batlantirish orqali biz yanada barqaror va adolatli texnologik kelajak sari harakat qilishimiz mumkin.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hayotimizning deyarli barcha jahbalarini, bir-birimiz bilan muloqot qilishdan tortib, qanday ishlashimiz, o'rganishimiz va dam olishimizgacha o'zgartirdi. Yuqorida sanab o'tilgan sohalar bugungi kunda mavjud bo'lgan AKTning keng doirasiga bir nechta misoldir. Texnologiya jadal sur'atlar bilan rivojlanishda davom etar ekan, jismoniy shaxslar va bizneslar tobora o'zaro bog'langan dunyoda raqobatbardosh bo'lib qolishlari uchun eng so'nggi tendentsiyalardan xabardor bo'lishlari juda muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ahmadjonov, A Abdullayev, M Mamayusupov, O Umarjonov. (2021). Raqamli iqtisodiyotda boshqaruv muammolari. Science and Education, 2(10), 636-642.
2. AA, Mulaydinov Farkhod Muratovich. (2021). RAQAMLI IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, AFZALLIKLARI VA AMALIY AHAMIYATI. АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ ВА ЕЧИМЛАРИ ОНЛАЙН РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-ТЕХНИК АНЖУМАНИНИНГ МАЪРУЗАЛАР ТҮПЛАМИ, 2 (6), 794
3. A Abdullaev. (2021). RAQAMLI IQTISODIYOT - KADRLAR TAYYORLASHNING DOLZARB MASALALARI. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning o'ziga xos xususiyatlari, uning ...
4. Akhmadjonov, A Abdullayev, A Abdupattayev, M Sultonov. (2021). ISLAMIC BANKING MANAGEMENT, ASSETS AND LIBILITIES. Scientific progress, 2 (6), 1525-1532.
5. M Mamadjonov, A Abdullayev, I Abdurahmonov, A Mamadaliyev. (2021). CHALLENGES OF MANAGEMENT IN THE DIGITAL ECONOMY. Scientific progress, 2 (6), 1533-1537.
6. MMQ Tojiyeva, AAU Abdullayev. (2021). THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN STATISTICAL DATA COLLECTION. Asian Journal of Multidimensional Research 10 (12), 250-254.
7. Akhmadjonov, A Abdullaev, B Umarjonov, M Shamsiddinov. (2021). ISLOM MOLIYASINING XUSUSIYATLARI. Scientific progress 2 (8), 634-638.
8. Akhmadjonov, A Abdullaev, S Yusupuv, J Anvarov. (2021). ISLOM BANKCHILIGIDAGI XAVF. Scientific progress 2 (8), 639-642.
9. Akhmadjonov, A Abdullaev, S Karimova, F Solijonova. (2022). Jahon savdo tashkiloti boshqaruv tizimi. Scientific progress 3 (2), 343-347.
10. Akhmadjonov, A Abdullaev, J Anvarov, S Ismoilov. (2022). ISLOM MOLIYASI. Scientific progress 3 (2), 45-47.
11. Akhmadjonov, A Abdullaev, M Shamsiddinov, B Umarjonov. (2022). ISLAMIC FINANCE. Scientific progress 3 (2), 48-50.

12. A Abdullaev. (2022). BOBUR VA BOBURIYLAR SULOLASINING JAHON SIVILIZATSIYASINING YANGILANISHIGA QO'SHGAN HISSASI. NEW RESEARCH ON THE WORKS OF ALISHER NAVOI AND ZAHIRUDDIN MUHAMMAD BABUR 1 ...
13. A Akhrorjon. (2022). Reasons, problems and consequences for the accession of the Uzbek economy to the WTO. International scientific conference "Topical issues of the economy in modern ...
14. A Akhrorjon, A Oybek. (2022). Danger in Islamic Banking. International scientific conference "Topical issues of the economy in modern ...
15. A Akhrorjon, A Oybek. (2022). Characteristics of Islamic Finance. International scientific conference "Topical issues of the economy in modern ...
16. A Akhrorjon. (2022). Uzbekistan and the World Trade Organization management system. International scientific conference "Topical issues of the economy in modern ...
17. A Abdullaev. (2022). O'ZBEKISTON IQTISODIYOTI UCHUN JSTGA A'ZO BO'LISH SABAB MUAMMO VA NATIJALARI. RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA TA'LIM ISTIQBOLLARI 1 (2), 113-121
18. A Akhrorjon, K Zumradkhan. (2022). THE IMPACT AND RESULTS OF MEMBERSHIP OF THE WTO ON THE EDUCATION SYSTEM. Educational Research in Universal Sciences 1 (5), 24-32
19. ZMQ Keldiboyeva, AAOGL Abdullaev. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. Science and Education 3 (11), 704-711
20. Akhmadjonov, A Abdullaev, A Ubaydullayev, I Omonov, ... (2022). ISLOM BANKI VA AN'ANAVIY BANKLAR O'RTASIDAGI FARQLAR. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 2 ...
21. ZMQ Keldiboyeva, AAOGL Abdullaev. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan munosabatlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. Fan va ta'lim 3 (11), 704-711.
22. A Oybek, A Abdullaev, X Mavlonbekov, Z Sharifjonov. (2023). ISLOM MOLIYASIDA MUSHORAKA SHARTNOMASI. Umumjahon fanlari bo'yicha ta'lim tadqiqotlari 2 (1), 593-599
23. B Turanboyev, A Abdupattayev, A Abdullaev. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. Yosh tadqiqot Jurnali 2 (2), 88-100
24. B Turanboyev, A Abdullayev. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKIOTLAR BYUDJETINI TO'G'RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 3 ...
25. NJ Tursunboy o'g'li, AA Axadjon o'g'li. (2023). O'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lish uchun uzoq yo'li va xitoy tajribasi. Qo'qon universiteti xabarnomasi 1, 43-47